

liciji in zlasti v Lvovu, da se ravno s to institucijo dokaže mešani značaj mesta, ki je stolica kraja, čigar pretežna večina prebivalstva je rusinska. Ko bi tudi ne bilo drugih rusinskih dramatikov, so imena kot Karpenko, Kropivnickij, Janovska porok nadaljnega razvoja, ki ga pa more — in v tem imajo branitelji gledišča gotovo prav — edino gledišče podpirati: ono vzbudi domačo dramatično produkcijo, vzgoji si igravce in občinstvo, in kar je glavno, podá gailiškim Rusinom kulturno središče in bo tako najboljše sredstvo, da se razširi narodna zavest tudi med onimi vrstami, pri katerih nima dostopa narodna literatura.

Reforma srednjih šol. V „Věstniku českých profesorů“ piše profesor dr. Fr. Drtina o reformi srednjih šol v Avstriji. Pri reorganizaciji šolstva naj bi se omejil in pomnožil pouk v realnih znanstvih. Realno je treba za to dopolniti, da bo imela osem razredov, in uvesti v njo modrosiovej kot obvezen predmet. Dobri prevodi iz klasikov naj seznanijo realce s staro rimsko in grško kulturo. Na gimnazijah se naj poučuje biologija, higijena, nekaj prava in narodno-gospodarskih ved. Z latinščino naj začne gimnazija šele v tretjem, z grščino v petem razredu. V prvih dveh razredih bodita gimnazija in realca skupni, v tretjem razredu pa se naj uči gimnazijec latinščine, realce pa francoščine. Zrelótni izpit naj gimnazijca in realca usposobi za vseučilišče in za tehniko.

Iz rumunske književnosti. Kot se je trudil pred osemindesetimi leti „Convorbiri Literare“, da zanese v rumunsko književnost novih struj, ravno tako nalogo si je postavil sedaj bucareški književni dnevnik „Samanatorul“. Velik del rumunske inteligence je vzgojen popolnoma v pariškem duhu in francoskem jeziku. V književnosti so se dosedaj deloma trudili očistiti jezik tujih primesi, vsled česar jim je pa postajal književni jezik vedno bolj nerazumljiv in nerumunski, deloma so si prizadevali zanesti zlasti v leposlovje narodno mišljenje in čuvstvovanje. Okoli lista „Samanatorul“ se je zbralo lepo število nadarjenih pesnikov in delavnih pisateljev. Med njimi ima največji pripovedni talent gotovo M. Sadovean. — Bil je še mlad, ko je obrnil pozornost literarnih krogov nase. Njegovih petnajst povesti (Povestiri, Bucuresti 1904) kažejo redko nadarjenost. V prvi vrsti se odlikuje Sadovean po svoji pesniški fantaziji in po krasnem opisovanju narave, kar je redkokdaj pri istem pisatelju združeno. Najrajši opisuje preproste ljudi z velikimi bolmi in čuvstvi. Skoro pri vsakem njegovem delu opažamo močan lokalni kolorit in naraven razvoj dejanja. Posebno lepi so njegovi dialogi, v katerih ni nobene besede preveč. Vse pa riše v nekoliko potezah, živahno in jasno. — Vasile Alecsandri je bil eden izmed najbolj znanih ru-

munskih pesnikov. Posebno so lepe njegove patriotične pesmi, za oder pa si je pridobil zaslug s svojimi deli, kot so: „Despot Voda“, „Fontana Blanduzici“ in „Ovidin“, ki so vedno na repertoarju. Alecsandri, ki je umrl kot sedemdesetleten starček l. 1890., je bil prvi in najpridnejši nabiratelj rumunskih narodnih pesmi. Razven tega je Alecsandri spesnil epos „Dumbrava rosie“ ter zložil dolgo vrsto pesmi, navdahnjenih z visokim idealizmom in skromnim optimizmom. Jakob Regruzzi trdi, da je on ustvaril rumunski književni jezik, pesnik Eminescu pa ga slavi kot „kralja pesmi — vedno mladega in vedno srečnega“. — Constancia Hodos, ki je pred nekoliko leti obrnila pozornost občinstva nase s svojimi povestmi, je izdala dramo „Zlato“ (Aur! Bucuresti 1904), katero so igrali z uspehom v narodnem gledišču. To je narodna drama, katere snov je zajela iz ene svojih novel in ki nam slika rumunske narodne tipe s Sedmograškega. Jezik v njej je čist in bogat. Odlikuje jo fina psihološka analiza in izvrstna ter naravna karakteristika oseb.

C.

Hans Christian Andersen. 2. aprila je minilo 100 let po rojstvu slovečega danskega pisatelja pravljic H. Ch. Andersena. Rojen je bil v Odensee-u na otoku Fyen; njegov oče je bil čevljar, mati perica. V mladih letih je veliko potoval po svoji domovini, po Nemškem, Francoskem, Španskem, Laškem, Grškem in po Vzhodu. Po potovanju se je naselil v Kodanju, kjer je živel do smrti. Izpočetka je pisal razne spise, drame, romane, novele, ali popularen je postal šele, ko je l. 1835. objavil prvo zbirko svojih pravljic. Dickens imenuje Andersena največjega pravljicarja sveta. Kakor zlata nit se vleče skozi Andersenove pravljice globoko, otroško versko čuvstvo, ki, kakor sam pravi „veže most upanja z večno ljubeznijo in neskončnostjo...“ Zato morejo čitati njegove pravljice otroci vsake starosti, dasi so, kakor je njih pisatelj sam rekel, pisane za odrasle. V te pravljice je Andersen vlij vse svoje življenske izkušnje, žalostne in vesele, resne in poučne. — Andersenov značaj ni bil brez sence. Znal je krasno pisati za otroke, otroško dušo je poznal skozinsko, ali postal je nervozen, kadar so matere pripeljale svoje ljubimce v njegovo hišo. Zlog njegovih pravljic ni brez napak in ne odgovarja predpisom šolskih pedantov, a vkljub temu je klasičen zgled za tiste, ki ga proučujejo. Vsi so iz njega črpali: Björnson, Jakobson in drugi, in še zdaj črpajo iz njega poljudni pisatelji vseh narodov.

Fr. Št.

Stara slovenska „zibalka“.

Le prav malo napevov starih pesem („Eno je dete rojeno“, „Žalost grešnik poj Marije“ in še par drugih) se nam je ohranilo. Zato pač zasluži ta sle deča redka drobtinica starega slovenskega petja, da se reši pogina.